

ถึงเช่า...การใช้ทางคลินิกของแพทย์จีน

จรัส ตั้งอรามวงศ์

ที่ปรึกษาสถาบันการแพทย์ไทย-จีน

กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก

ถึงเช่า เป็นสมุนไพรที่มีประโยชน์และหายาก มีประวัติการใช้เป็นส่วนประกอบที่สำคัญของตำรับยาจีนมาช้านาน โดยมีแหล่งผลิตที่สำคัญอยู่ในมณฑลเสฉวน ซึ่งไห่ ทิเบต ยูนนาน กุ้ยโจว และกานซู่

ถึงเช่า มีรสหวาน คุณสมบัติอุ่น เข้าเส้นลมปราณไตและปอด มีสรรพคุณ บำรุงไต เสริมปอด ห้ามเลือด และขับเสมหะ โดยมีขนาดและวิธีใช้ คือ ครั้งละ 5 - 15 กรัม ต้มหรือตุ๋น หรือทำเป็นยาเม็ดหรือยาผงรับประทาน

วิธีการใช้

1. ใช้รักษาภาวะเสื่อมสมรรถภาพทางเพศ น้ำกามเคลื่อน ปวดเมื่อยเอวและเข่า ถึงเช่าช่วย

บำรุงไต เสริมสารจำเป็น (จิง) สามารถเสริมธาตุหยาง ช่วยบำรุงสมรรถภาพทางเพศให้ดีขึ้น ใช้รักษาอาการไต หยางไม่เพียงพอ เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ น้ำกามเคลื่อน เนื่องจากสารจำเป็นและเลือดพร่อง ปวดเอวและเข่า สามารถใช้ถึงเช่าดองเหล้ารับประทาน หรือใช้ถึงเช่าร่วมกับตัวยา อิมเอี้ยงซัง (淫羊藿) โถ้วต่ง (杜仲) ปาเก็กเทียง (巴戟天) เป็นตำรับยา เพื่อบำรุงธาตุหยาง เป็นต้น

2. ใช้รักษาภาวะไอบรรเทา หอบ วัณโรคปอด ไอบรรเทา หอบเหนื่อย เหงื่อออกตอนหลับ น้ำกามเคลื่อน เสื่อมสมรรถภาพทางเพศ ปวดเอว และเข่า สามารถใช้เป็นยาตำรับ ซึ่งประกอบด้วย ถึงเช่า (虫草) ปวยบ้อ (贝母) อย่างละ 2 สลึง ชาเซียม (沙参) 4 สลึง เห่งยี่ (杏仁) แปะตง (麦冬) อย่างละ 3 สลึง ต้มน้ำรับประทาน

3. ใช้รักษาภาวะวัณโรคปอดมีเสมหะปนเลือด สามารถใช้ถึงเช่าเดี่ยวๆ หรือใช้ร่วมกับ ชาเซียม (沙参) ขวงปวยบ้อ (川贝母) อากา (阿胶 กาวหนังลา) แซ่ตี้ (生地 โกฐซี้แมว) แปะตง (麦冬) เป็นต้น เนื่องจากถึงเช่า มีรสหวาน เป็นกลาง จุดเด่นของยานี้ สามารถปรับสมดุลของปอดและไตได้เป็นอย่างดี จึงมีสรรพคุณบำรุงไต เสริมปอด ห้ามเลือด ขับเสมหะ

ระงับไอ และบรรเทาอาการหอบ

4. ใช้รักษาภาวะไอหอบ จากไตและปอดพร่อง ไม่สามารถเก็บกักซี่ได้ทำให้ซี่พร่อง สามารถใช้ร่วมกับ หิงเซียม (人參 โสมคน) อี้จี้ (黄芪) โอ้วถ่อเน็ก (胡桃肉 เนื้อวอลนัท) เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถ ใช้พื้นฟูร่างกายผู้ป่วยที่ร่างกายอ่อนแอหลังป่วยและมีเหงื่อออกกลัวหนาวได้ ด้วยยานี้สามารถใช้คู่ร่วมกับ ไก่ เป็ด เนื้อหมู เป็นต้น

ข้อควรระวัง

ห้ามใช้ถึงเข้ากับผู้มีอาการหวัดที่เกิดจากสาเหตุภายนอก

การวินิจฉัยแยกแยะการให้ยา

ถั่งเช่า (虫草 หนานหนอนร้อนหญ้า) กับกาย (蛤蚧 ตู๊กแก) โอ้วถ่อยี้ (胡桃仁 เนื้อวอลนัท) ตัวยาเหล่านี้ล้วนเป็นตัวยาที่ใช้รักษาโรคไตและปอด ได้แก่ บำรุงปอดและไต ช่วยระงับอาการหอบ ระงับไอ ใช้รักษาอาการไอหอบจากอาการปอดและไตพร่อง ตัวยาทั้ง 3 ชนิดนี้ มีข้อแตกต่างในการเลือกใช้ ดังนี้

1. **ถั่งเช่า** ใช้เสริม ปรับสมดุลอินหยางของปอดและไต ทั้งยังช่วยห้ามเลือด และสลายเสมหะ ใช้ในกรณีมีอาการไอเรื้อรังและหอบจากปอดและไตพร่อง ไอเหนื้อมีเสมหะปนเลือดจากวัณโรคปอด เป็นตัวยาที่สำคัญในการบำรุงกลุ่มความพร่องของร่างกาย

2. **กับกาย** มีฤทธิ์บำรุงซี่ของปอดมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเก็บกักซี่แก้หอบ เป็นตัวยาหลักในการรักษาอาการหอบจากปอดและไตพร่อง ทั้งยังเสริมสารจำเป็นและโลหิต

3. **โอ้วถ่อยี้** มีฤทธิ์บำรุงอ่อนกว่า เน้นช่วยหยางของไต ให้ความอุ่นกับปอด ใช้ในกรณีปวดเอวจากหยางพร่อง และไอหอบจากเย็นพร่อง ทั้งยัง

หล่อลื่นลำไส้ช่วยเรื่องการขับถ่ายอีกด้วย

การวิจัยในปัจจุบัน

1. **องค์ประกอบทางเคมี** ถั่งเช่าประกอบด้วย โปรตีน อนุมูลอิสระของกรดอะมิโน ส่วนใหญ่เป็น กรดอะมิโนที่ร่างกายต้องการ นอกจากนี้ยังพบ สารประกอบทางเคมีอื่นๆ ได้แก่ น้ำตาล วิตามิน แคลเซียม โปตัสเซียม โครเมียม นิเกิล แมงกานีส เหล็ก ทองแดง และสังกะสี

2. **ฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา** ถั่งเช่ามีฤทธิ์ต่อระบบประสาทส่วนกลาง คือ สงบจิต ด้านอาการชักเกร็งจากการตกใจ และลดความร้อน มีสรรพคุณเพิ่มภูมิคุ้มกันของร่างกาย มีรายงานว่าสารสกัดจากน้ำหรือแอลกอฮอล์ของถั่งเช่ามีฤทธิ์เด่นชัดในการระงับการเจริญเติบโตของก้อนเนื้อในหนูขาว สารสกัดที่ได้จากการหมักเชื้อราของถั่งเช่าสามารถต้านการเปลี่ยนแปลงช่วง ST ของกล้ามเนื้อหัวใจขาดเลือดของกระต่าย เชื้อราของถั่งเช่ามีฤทธิ์ป้องกันโรคเส้นเลือดหัวใจตีบจากความเครียดของหนูขาวได้อย่างมีนัยสำคัญ สารสกัดน้ำจากถั่งเช่ามีฤทธิ์ป้องกันโรคไตวายเฉียบพลันในหนูขาวอย่างมีนัยสำคัญเช่นกัน

3. **การวิจัยทางคลินิก** มีรายงานการศึกษาในผู้ป่วยโรคไตวายเรื้อรัง โดยให้ผู้ป่วยรับประทานยา ถั่งเช่าพร้อมกาก พบว่า ผู้ป่วยบางส่วนมีการทำงานของไตดีขึ้น BUN ลดลง ฮีโมโกลบินสูงขึ้น การใช้ยา อีจีนเจียงจื่อเฟียน (益肾降脂片) ซึ่งมีส่วนประกอบของถั่งเช่าและปักคี (北芪) สามารถรักษาโรคไตเรื้อรังและลดไขมันในเลือดสูงได้ผล การใช้ตำรับยาที่มีส่วนประกอบของหิงเซียม (โสมคน) กับกาย (ตู๊กแก) และถั่งเช่า ตามสัดส่วนของตำรับยา สามารถรักษาโรคหลอดเลือดสมองเรื้อรังของผู้สูงอายุ และโรคอุด

ต้นของถุงลมปอดได้ผล ยาผงถึงเข้าชนิดปลูก (เช่น 金水宝胶囊 ยาแคปซูลจินสู่ยเป่า) ช่วยเพิ่มภูมิต้านทานของเซลล์ในผู้ป่วยที่เป็นมะเร็งได้ การใช้ถึงเข้าร่วมกับซาเซียม (沙参) ไทจีเซียม (太子参) สามารถป้องกันและรักษาวัณโรคได้ผล

บรรณานุกรม

1. Wang SZ. New Century Pharmacy. Higher in undergraduate medical institutions nationwide planning materials. 2nd ed. Beijing: Chinese Medicine Press; 2007.